

Jan Grześkowiak, Zbigniew Połczyński

Toruń, ul. Rabiańska 20

Informator Archeologiczny : badania 16, 285-287

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Badania prowadzili dr Jan Grześkowiak i mgr Zbigniew Połczyński /autor sprawozdania/. Finansował WKZ w Toruniu. Pierwszy sezon badań. Kościół św. Mikołaja i klasztor Dominikański /XIV-XIX w./.

Celem badań jest weryfikacja dostępnych źródeł historycznych i rozpoznanie stratygrafii stanowiska. Wytyczono wykop o powierzchni 200 m² i wymiarach 5 x 40 m na osi zbliżonej do kierunku północ-południe. Usytuowany został w domniemanej zachodniej części obiektu. Rozmiary i usytuowanie wykopu stworzyły możliwość uzyskania przekroju poprzecznego kościoła.

W wyniku prac badawczych uchwycono rzut partii przyziemia zachodniej części kościoła św. Mikołaja wraz z przyległym do niej fragmentem zabudowań klasztoru /część wirydarza/. Wszystkie odsłonięte relikty architektoniczne datować można w oparciu o źródła historyczne na 2 połowę XIV wieku.

W wyniku dotychczasowej eksploracji wyróżniono sześć warstw kulturowych, z których najstarsza datowana jest na 1 połowę XVII wieku, a najmłodsza sięga czasów nowożytnych. Na okres zimowy prace przerwano na głębokości 150 cm od obecnego poziomu użytkowego.

W efekcie badań uzyskano liczny materiał zabytkowy, na który składał się głównie ceramika średniowieczna i nowożytna, w ilości 906 fragmentów. Do zabytków ceramicznych zaliczono również krucyfiks gliniany datowany wstępnie na XVIII wiek. Poza tym znaleziono 1.143 fragmenty naczyń szklanych, witraży i szkła okiennego. Wśród metali, których wydobyto 209 większość stanowią gwoździe. Na uwagę zasługuje 38 monet miedzianych i srebrnych. Są to głównie szelągi Jana Kazimierza, Zygmunta III, Gustawa Adolfa i Augusta III datowane na XVII i XVIII wiek.

W skład zabytków ruchomych wchodzi również kształtki ceglane i detale architektoniczne, których zarejestrowano 478 i wyróżniono 25 typów. Wyeksplorowano dotychczas jeden grób szkieletowy, datowany wstępnie na podstawie zachowanego krucyfiksu na XVIII wiek.

Badania będą kontynuowane.

TORUŃ
ul. Rabsiańska 20

PP Pracownie Konserwacji
Zabytków
Pracownia Archeologiczno-
Konserwatorska
Oddział w Toruniu

Badania prowadził dr Jan Grześkowiak /autor sprawozdania/ przy współudziale mgr. Zbigniewa Połczyńskiego. Finansował WKZ w Toruniu. Pierwszy sezon badań. Okres średniowieczny.

W początkach XIX wieku przy ul. Rabiańskiej 20 została zbudowana wozownia artyleryjska /Królewsko-Pruski Magazyn Artylerii/. Badania archeologiczne w tym obiekcie mają charakter zwiadowczych i są związane z potrzebami w zakresie projektowania prac remontowych.

Wykop badawczy wytyczono wzdłuż wozowni, na osi zbliżonej do kierunku północ-południe, równoległe do ul. św. Ducha. Usytuowanie wykopu, a przede wszystkim jego rozmiary /22,5 x 4,5 m/ podyktowane były rozplanowaniem wnętrza wozowni. Ten wykop sondażowy został podzielony na 5 odcinków, granice których wyznaczają linie na osi filarów podtrzymujących strop i wiązania dachowe.

Na odcinku 5-tym /południowym/ eksplorację prowadzono jedynie do głębokości około 50 cm od poziomu obecnej posadzki. W tym miejscu na skutek wykonywania garażu wraz z kanałem w okresie międzywojennym, starsze nawarstwienia zostały całkowicie lub prawie całkowicie zniszczone. W odcinku 1 eksplorację prowadzono jedynie w jego południowej części /w północnej znajduje się bardzo gruba warstwa betonu, tuż przy ścianie szczytowej wozowni/. Na pozostałych odcinkach nawarstwienia eksplorowano do głębokości 3-3,5 m.

Pod współczesną, betonową posadzką, spoczywającą na warstwie cegieł z piaszczystą podsypką, występował bruk wozowni, najlepiej zachowany w odcinku 4-tym.

Pod brukiem zalegały warstwy nowożytny, przeważnie gruzu zawierającego fragmenty naczyń glinianych, a w niektórych miejscach kafli. Miąższość tych warstw w różnych częściach wykopu jest różna i waha się od 50 cm do 2 m.

Pod nawarstwieniami nowożytnymi występują warstwy kulturowe późnośredniowieczne. Ich skład i miąższość jest również zróżnicowana w różnych częściach wykopu. Na szczególną uwagę zasługuje warstwa mierzwy, występująca w odcinku 2-gim. Posiada ona grubość około 2,5 m /nie uzyskano jeszcze jej spągu/. Zawiera m.in. ceramikę późno- i wczesnośredniowieczną oraz około 50 fragmentów przedmiotów ze skóry. W górnych partiach tej warstwy ilość ułamków naczyń wczesnośredniowiecznych jest bardzo znikoma, w miarę pogłębiania zwiększa się. Ogólnie jednak i w dolnych partiach przeważa ceramika późnośredniowieczna.

Wzdłuż wykopu, od głębokości 30-50 cm, przebiega mur gotycki. Na wysokości 1 metra jest on ceglany, poniżej kamienny /nie uzyskano jeszcze poziomu stopy fundamentowej/. Na pograniczu odcinka 3 i 4 do tego muru wzdłużnego przylegają mury poprzeczne - jeden prostopadłe, drugi nieco skośne. Od nich w kierunku południowym, a więc w odcinku 4, na głębokości około 180 cm wystąpiła posadzka z płytek ceramicznych, pod którą przebiegały dwa równoległe, poziome kanały. Jeden z nich, wykonany był z cegieł i zawierał duże ilości spalenizny, drugi kanał wykonano z gliny, zachował on na wewnętrznych ścianach odciski drewna.

Interpretacja obiektów nieruchomych na obecnym etapie badań nie jest jeszcze wyjaśniona. Z dużym jednak prawdopodobieństwem można sądzić, że relikty murów są związane z budynkami o charakterze gospodarczym.

Badania trwają.

TORUŃ

Kościół Najświętszej Marii Panny

PP Pracownie Konserwacji
Zabytków
Pracownia Archeologiczno-
Konserwatorska
Oddział w Toruniu

Badania prowadziła mgr Małgorzata Szczepaniak /autorka sprawozdania/ i mgr Zbigniew Połczyński. Finansował WKZ w Toruniu. Kościół NMP. Okres późnośredniowieczny i nowożytny.

Badania archeologiczne wewnątrz i na zewnątrz kościoła były prowadzone w ramach nadzoru nad pracami ziemnymi, związanymi z modernizacją tego obiektu.

Podczas prac ziemnych w zakrystii, na głębokości około 80 cm, odsłonięto płytę grobową z ornamentem figuralnym, przykrywającą murowany z cegieł gotyckich grobowiec o wymiarach 2,45 x 0,9 m i głębokości 1,34 m. Wypełnisko grobowca stanowiła popielata, sypka ziemia zawierająca luźno rozmieszczone kości ludzkie, fragmenty zbutwiałego drewna i drobny gruz ceglany. Na dnie grobowca odsłonięto dwa częściowo zachowane szkielety.

W wykopie założonym w prezbiterium, po usunięciu trzech płyt nagrobnych, natrafiono na zbudowaną z cegieł komorę grobową o wymiarach 2,87 x 2,28 m. Sklepienie grobowca jest kolebkowe, a największa wysokość grobowca wynosi 2,8 m. Od strony zachodniej do grobowca prowadziły schody ceglane, pierwotnie pokryte deskami /zachowały się jedynie nikłe ślady drewna/. W grobowcu stwierdzono 22 pochówki. Trumny były bardzo zniszczone. Wyodrębniono 5 warstw trumien o łącznej miąższości 1,2-1,5 m. W grobowcu stwierdzono pochówki kobiet, mężczyzn i dzieci. Inwentarz ruchomy to: fragmenty obuwia skórzanego, resztki tkanin oraz całkowicie zachowane ubiory, różańce, krucyfiksy, relikwiarze, medaliki, medaliony, miniaturowe figurki zwierząt /owieczka i koń/ i postaci ludzkiej, metalowe okucia i uchwyty trumien.

Nad beczkowym sklepieniem grobowca znajdowała się prostokątna obudowa, w którą był wkomponowany murek w kształcie ośmioboku. Pod względem chronologicznym murki te są zapewne różne.

Sam grobowiec datować można na XVI-XVIII wiek. Większość pochówek wydaje się pochodzić z XVIII wieku.